

Maantieteellä edessä aktiivinen ja haasteellinen vuosi

Alkanut vuosi tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia ja haasteita maantieteen tutkijoille ja opettajille. Kansainvälisesti katsoen vuosi sisältää useita mielenkiintoisia tutkijatapaamisia. Näitä ovat muun muassa kesäkuussa järjestettävä pohjoismaisten maantieteilijöiden tapaaminen Tanskan Roskildessa. Kansainvälisen maantieteen unionin (IGU) kalenterissa on useita komissioiden ja tutkimusryhmien tapaamisia ympäri maailmaa. Suurin näistä on marraskuussa järjestettävä aluekongressi Chilen Santiagossa. Yhdysvaltojen ”maantieteen päivät”, Association of American Geographers -järjestön vuosikokous, järjestettiin perinteiseen tapaan huhtikuussa. Talousmaantieteilijät kokoontuvat kolmanteen globaaliin tutkijatapaamiseen Etelä-Korean Soulissa juhannuksen aikaan. Suomalaiset maantieteilijät ovat tunnetusti osallistuneet aktiivisesti kansainvälisiin kärkitapahtumiin. Samalla he ovat luoneet tärkeitä kansainvälisiä kontakteja ja tutkimusverkostoja.

Työtä riittää myös yliopistojen arjessa Suomessa. Reilun vuoden ikäinen uusi yliopistolaki on tarjonnut maantieteelle sekä haasteita että mahdollisuuksia. Maantieteen asema luonnon ja kulttuurin yhdistävänä tieteenalana herättäneen jälleen keskustelua. Maantieteilijät ovat tottuneet toimimaan poikkitieteellisissä verkostoissa ja tutkimusryhmissä sekä profiloitumaan erikoisalojensa kautta. Tämä vaikuttaa entistä selvemmin julkaisui-

kanavien valintaan. Yhä useampi maantieteilijä julkaisee erikoisaloilla. Näitä ovat luonnonmaantieteen puolella geologia, ympäristötiede ja ilmastotutkimus. Kulttuurimaantieteilijät tekevät yhteistyötä pääasiassa valtiotieteellisten ja yhteiskuntatieteellisten oppiaineiden kanssa.

Maantieteen oppialarakenne on pysynyt melko samankaltaisena vuosikymmenten ajan. Holistisen maantieteen perinteestä polveutuneet, maantieteen oppiaineen mukaan nimetyt laitokset ovat sijainneet jo pitkään Helsingin, Joensuun, Oulun ja Turun yliopistoissa. Tampereella ja Vaasassa aluetieteen laitokset ovat syntyneet tutkimusympäristöihin, joista luonnonmaantiede on puuttunut. Viime vuosina muutokset ovat kuitenkin ohjanneet maantieteen laitokset osiksi suurempia laitoksiköitä. Alkaneen vuoden alussa maantieteen ja geologian laitokset yhdistyivät Turussa.

Etenkin kulttuuri- ja yhteiskuntamaantieteilijät ovat pitkään keskustelleet maantieteen määrittämisestä matemaattis-luonnontieteelliseksi alaksi niin kouluopetuksessa kuin monessa yliopistossakin. Viime aikoina laitos- ja tiedekuntajohtajat ovat puhuneet paljon ”profiloimisesta”. Maantiede on oppiaine, joka on laaja-alaisesti mahdollistanut niin määrälliset kuin laadullisetkin tutkimuskohteet. Matemaattis-luonnontieteellisten tiedekuntien ydinalueet ovat kuitenkin ajautuneet varsin kauas erityisesti kulttuurimaantieteen tut-

kimuskohteista, ja juopa tuntuu kasvavan nykyisten tiedepoliittisten painotusten myötä. Luonnonmaantieteilijöille tiedekuntaorganisaatiot voivat tarjota luontevia uusia yhteistyölinkkejä, mutta kulttuurimaantiede joutunee todennäköisesti perustelemaan olemassaoloaan entistä enemmän. Nähdäkseni tutkimuksen ja opetuksen monimuotoisuuden säilyttäminen tulee olemaan maantieteen suurin haaste uuden yliopistolain aikana, joka suosii oppiaineiden erikoistumista kapea-alaisiin tutkimusaiheisiin.

Nykymuotoisessa tutkimuspoliittisessa päätöksenteossa vallitsee tekninen tiedonintressi. Onkin mielenkiintoista nähdä, miten kulttuurimaantiede tähän reagoi – ja miten päätöksenteko reagoi kulttuurimaantieteeseen. Pahimmillaan kulttuuri- ja ihmismaantieteen tutkimustoiminta voidaan minimoida selvitystyyppiseksi raportoinniksi. Ulkopuolisen rahoituksen luoma paine saattaa helposti johtaa tähän. Sivistyksen, pohdiskelun tai akateemisen ajattelun periaatteet tulevat olemaan miettimisen arvoisia asioita. Yliopistomaantieteen on pyrittävä turvaamaan perustutkimus, etenkin kulttuurimaantieteen osalta. Maantieteen vahvuuksia ovat konkreettiset sovellusalat, joille on kysyntää. Ilmeisin esimerkki näistä lienee paikkatietoosaaminen sekä tiedon visuaalinen esittäminen. Karttaohjelmien käytön ohella maantieteilijän tulee kuitenkin hallita myös esittämänsä tiedon

luonne sekä sen tuottamisen taustatekijät. Nämä edellyttävät metodologista osaamista. Sitä on vahvistettava kaikilla koulutustasoilla kandiavaiheesta tohtoriopintoihin.

Yliopistomullistusten ohella on tarpeen muistaa, että maantieteen perustavana voimavarana on alan asema peruskoulun oppiaineena. Maantieteilijät ovat uudistaneet perusopetusta aktiivisesti ja mahdollistaneet oppialan säilymisen uudessakin opetussuunnitelmassa. Suomen Maantieteellinen Seura on osallistunut tähän keskusteluun. Tiedepoliittisten kysymysten ohella perusopetuksen turvaaminen tarjoaa työskäkaa alkaneelle vuodelle.

Maantiede ja maantieteilijät korostavat ajattelussaan alueita, niiden ominaispiirteitä, synty- ja institutionalisointiprosesseja sekä vuorovaikutussuhteita. Aluetasojen vuorovaikutusjärjestelmien hahmottaminen on vaikea ja haastava tehtävä, jolle on kuitenkin yhteiskunnallista tilausta. Maantieteilijöiden hyvät työllistymistilastot osoittavat maantieteellisen ajattelun merkitystä. Perusteet menestyksekkäälle tutkimus- ja opetustyölle ovat siis oikein hyvät laitosuudistusten ja muiden muutosten keskellä.

Toivotan *Terran* lukijoille hyvää ja menestyksestä vuotta 2011.

TOMMI INKINEN
Terran päätoimittaja